

Władza

Koncepcje władzy

Cechy konstytutywne władzy

1/ **stosunek społeczny;**

2/ **wola** – władza to zdolność do wydawania decyzji; władza to „rozkaz sprawującego władzę, wyrażenie przez niego woli w stosunku do tego, nad kim władzę sprawuje”;

3/ **posłuch, podporządkowanie:** „A ma władzę nad B w takim stopniu, w jakim może sprawić, że B uczyni coś, czego by w innym wypadku nie zrobił” (Robert A. Dahl);

4/ **normy społeczne określające prawomocność:** władza to przymus legitymizowany, szeroka akceptacja sposobu sprawowania władzy politycznej. Normy społeczne, które określają, że rozkazodawca ma prawo wydawać rozkazy, a ten, kogo rozkazy dotyczy winien jest posłuszeństwo rozkazom sprawującego władzę.

5/ **sankcje.**

Władza polityczna: wszelka zorganizowana na zasadzie przymusu władza jednej grupy lub innych grup ludzi w stosunku do innej grupy lub innych grup ludzi, w warunkach społeczeństwa klasowego najczęściej, choć nie zawsze, w stosunku do określonej klasy społecznej.

Do istnienia władzy politycznej konieczne wymienione wcześniej elementy konstytutywne oraz:

1/ istnienie społecznego podziału między grupą (grupami) sprawującymi władzę, a grupą (grupami), w stosunku do których władza jest sprawowana;

2/ istnienie zorganizowanego przymusu jako podstawy sprawowania władzy.

Władza państwowa jest władzą polityczną.

Jest to władza sprawowana przy pomocy wyodrębnionego aparatu na terytorium, na którym państwo posiada suwerenność, przy możliwości odwołania się do środków zorganizowanej, instytucjonalizowanej prawnie przemocy.

Władza polityczna i władza państwowa powinny:

- 1/ być legitymizowane (uprawomocnione),**
- 2/ posiadać legitymację do wykonywania władzy;**
- 3/ wykonywać władzę legalnie.**

Władza społeczna

- rodzaj związku przyczynowego
- władza kauzalna: wywarcie wpływu na zachowanie innych uczestników w wiążących ich relacjach społecznych
- relacja zwierzchnik – podwładny (asymetryczność, hierarchiczne relacje nadrzędności – podrzędności, możliwość oporu)

Ewolucja sposobu pojmowania władzy:

- 1/ główny nurt analizy: władza jednego podmiotu nad drugim (pouvoir);
- 2/ poboczny nurt analizy: wpływ (puissance).

Antonio Gramsci: koncepcja hegemonii.

Władza jako mechanizm poprzez który klasa panująca może uzyskać przyzwolenie klas podporządkowanych bez stosowania przymusu, tylko poprzez kulturowe kształtowanie jednostek (procesy socjalizacji).

Definicje władzy

- 1/ **definicja behawioralna** – władza jako możliwość modyfikowania zachowania innych ludzi,
- 2/ **definicja teleologiczna (celowościowa)** – władza jako spełnianie celów, wytwarzanie zamierzonych skutków,
- 3/ **definicja instrumentalna** – władza jako możliwość stosowania szczególnych środków w celu osiągnięcia zamierzonego celu,
- 4/ **definicja strukturalna** – władza jako specyficzny rodzaj stosunku między rządzącymi a rządzonymi,
- 5/ **definicja władzy jako wpływu** – władza to możliwość wywierania wpływu, wpływ pojawia się wtedy, kiedy pojawia się autorytet,
- 6/ **definicja konfliktowa** – władza jako źródło konfliktu, władza to również sposób rozwiązywania tego konfliktu.

Ujęcie historyczne

- ujęcie substancjonalne: jako atrybut Boga, udzielony przez akt mistyczno-religijno-magiczny, władza była prawomocna przez samo istnienie
- Thomas Hobbes: władza o charakterze metafizycznym (**auctoritas**) i formułowanie nakazów i zakazów przez osoby obdarzone władzą metafizyczną (**potestas**)
- **koncepte umowy społeczne:** władza jako stosunek społeczny, który powstaje przez interakcje społeczne.

J. Locke: *„władza polityczna jest to uprawnienie do tworzenia prawa, włącznie z karą śmierci i wymuszeń wobec konsekwencji z wszystkimi pomniejszonymi karami, w celu określenia i zachowania własności, a także użycia siły społeczności do wykonania tych praw oraz w obronie wspólnoty przed zagrożeniem zewnętrznym a wszystko to dla dobra publicznego”*.

J. Locke, *Dwa traktaty o rządzie*, Warszawa 1992, s. 164.

Teorie władzy

1/ **jednowymiarowa** (behawiorystyczna): Robert Dahl *The Concept of Power* 1957

władza sprowadza się do obserwowalnego procesu decyzyjnego. Podmioty, które wniosły do niego najwięcej, traktowane są jako sprawujące realną władzę.

2/ **dwuwymiarowa**: Peter Bachrach i Morton Baratz 1962

władza to także możliwość ograniczania i ukierunkowywania cudzych działań. Obejmuje więc zarówno podejmowanie decyzji, jak i tzw. nie-decyzje.

3/ **"radykalne ujęcie władzy"**: Steven Lukes, *Power: a Radical View* 1974

w obu wcześniejszych teoriach władza występuje wyłącznie w warunkach konfliktu (który może być jawny lub ukryty).

Jego radykalne ujęcie władzy jest znacznie szersze, obejmuje bowiem także sytuacje bezkonfliktowe, np. panowanie za pomocą autorytetu, nakłanianie do działań czy działania perswazyjne.

Władza objawia się także przy tworzeniu wspólnych programów politycznych, wyznaczaniu granic tego co polityczne, czy formułowaniu interesów i tożsamości grupowych.

Koncepcje władzy

1/ ujęcie klasyczne (prawne):

- Posiadanie przez władzę legitymizacji lub jej braku, tzn. tego, co uprawnia władzę do rządzenia (może to być prawo naturalne, prawo boskie, kontrakt społeczny itp.). Ośrodkiem władzy czyni się zazwyczaj państwo, rozumiane jako instytucje polityczne, które posiadają „uprawnienie do tworzenia praw”. John Locke.
- Zasięg władzy związany jest z granicami działania władzy państwowej.
- Postuluje się możliwość oddzielenia w państwie sfery publicznej od sfery prywatnej, w którą władza (państwo) nie ma prawa ingerować.
- Władza jest stosunkiem pomiędzy rządzącymi i rządzonymi, który określony jest kontraktem.
- Naruszenie kontraktu przez jedną ze stron łączy się ze strony rządzących z uciskiem lub uzurpacją, ze strony rządzonych zaś – z prawem do buntu.

2/ ujęcie nowoczesne (kulturowe):

Herbert Marcuse, Michel Foucault, Jürgen Habermas, Steven Lukes, Chantal Mouffe, Ernesto Laclau.

konceptje te opierają się na założeniu, że społeczeństwo powinno realizować z góry założony ideał: np. wspólnoty autonomicznych jednostek (Lukes, Marcuse) czy idealnej sytuacji komunikacyjnej (Habermas).

Zdaniem H. Marcusego w wyniku „masowego uspołecznienia”, wpływu techniki, mediów i wszechobecnej propagandy współczesny człowiek zatracił możliwość swobodnego realizowania własnej istoty, ponieważ nie wie, na czym polegać może wolność.

Pierre Bourdieu: koncepcja władzy symbolicznej.

Władza symboliczna polega na „*niedostrzegalnym narzucaniu zdominowanym podmiotom pewnych arbitralnych, partykularnych wizji dotyczących świata, które postrzegane są przez nie jako uniwersalne, a tym samym społecznie legitymizowane, jednakże w rzeczywistości są punktem widzenia podmiotów dominujących, tworzących te wizje i ich interpretacji*”.

H. Dębska, Prawo jako pole (ujęcie modelowe), „Państwo i Prawo” 9/2016, s. 37.

Pole

ustrukturyzowane przestrzenie, w których podmioty zajmują określone miejsce (zdominowane bądź dominujące), zależne od zdobytych przez nie zasobów-kapitałów.

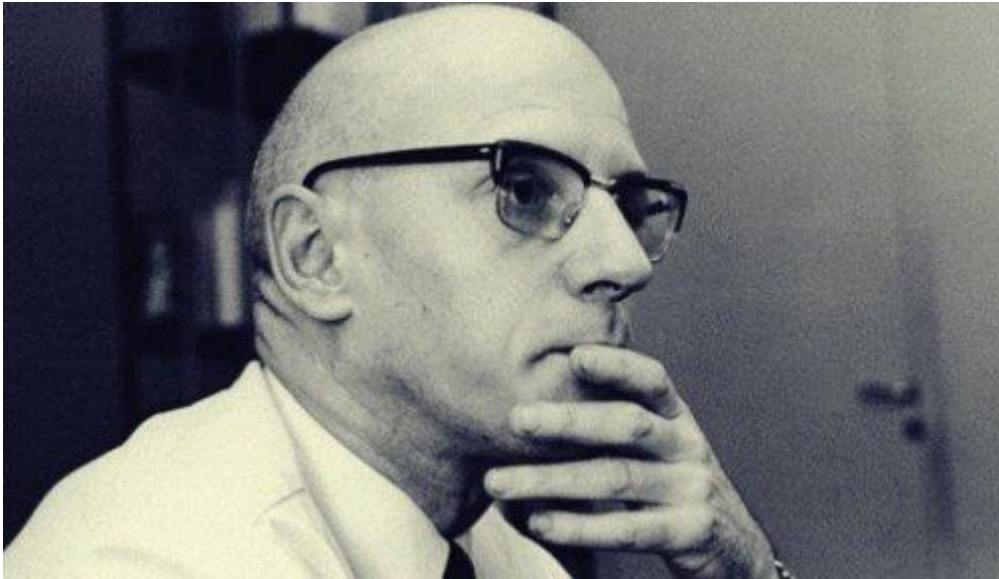
- Przestrzeń społeczna składa się z odrębnych, względnie autonomicznych mikrokosmosów, zwanych polami, które wspólnie, w swych dominujących częściach, tworzą uniwersum szczególne, zwane **metapolem władzy**.
- Najważniejszym elementem metapola władzy jest **pole biurokratyczne** (państwo, administracja państwowa)
- Państwo posiada monopol nie tylko na **przemoc fizyczną** (M. Weber), ale też na **przemoc symboliczną** (tworzy podstawowe i uniwersalne, uznane i przyjęte jako prawomocne, kategorie postrzegania rzeczywistości) P. Bourdieu

- **Pole prawne**, obok pola sztuki (produkcji kulturowej), pola religijnego, ekonomicznego czy politycznego, jest więc jednym z takich mikroświatów. Jest ono względnie niezależne od innych pól społecznych – wytwarza własne reguły, które w nim obowiązują, a także określa stawki, o które toczy się gra.
- Każde bowiem pole, także i pole prawne, jest miejscem symbolicznej rywalizacji o dominację i uznanie.
- Uniwersum prawne stanowi przestrzeń społeczną, w której toczy się walka między podmiotami o posiadanie prawomocnej (nabytej w formalnym i praktycznym procesie edukacyjnym) i uznanej kompetencji wyrażania prawa i jego interpretacji (kapitał prawny).

- **kapitał symboliczny**: szczególna umiejętność definiowania reguł prawa, jak również ustanawiania prawomocnego sposobu ich interpretacji.
- **kapitał prawny** (rodzaj kapitału kulturowego): uznana, legitymizowana przez podmioty pola i podmioty spoza niego, kompetencja określania, czym jest prawo.
- **warunek wejścia**: nabycie określonych umiejętności, zdobywanych zarówno w formalnej, jak i praktycznej edukacji i przejawiających się nade wszystko w poznaniu specyficznego języka, wielu koncepcji (np. filozoficznych) i zasad (np. wykładni), które budują świat prawa i które umożliwiają swobodne poruszanie się w jego ramach

- pole prawne składa się z dwóch subuniwersów:
subpola praktyki prawniczej i akademickiego subpola prawnego, które pozostają w stanie nieustannego napięcia.

Michel Foucault (1926-1984)

Michel Foucault
Nadzorować i karać
Narodziny więzienia

Michel Foucault
Trzeba bronić
społeczeństwa

Od władzy dyscyplinarnej do biowładzy

Historia świata Zachodu to ciągłe gry wiedzy (savoir) i władzy (pouvoir)

władza dyscyplinarna

- U jej podstaw znajduje się nowa nauka „medycyna społeczna”, która poprzez instytucje i mechanizmy administracji zdrowotnej, kontrolę zdrowia, demografii i higieny wprowadziła w społeczeństwie trwałe podział na normalne i patologiczne.
- Celem nie jest proste wyznaczanie przez prawo zachowań jednostek.
- **Władza produkuje wiedzę, która produkuje władzę. (władza-wiedza).**

„Dwa słowa podsumowują wszystko: władza i wiedza”.

M. Foucault, Verite et pouvoir (w:) L'Arc 70, 1977, s. 18.

- Język konstytuuje świat i pozwala odtworzyć sposób, w jaki dany podmiot dokonuje percepcji świata.
- Jeżeli analizujemy użycia języka w danym okresie przez daną społeczność możemy zrekonstruować właściwy dla tego okresu sposób postrzegania świata (episteme).
- Są to fundamentalne kody danej kultury, czyli to, co rządzi jej językiem, jej formami poznawania, sposobami wymiany, technikami, wartościami, hierarchią działań.
- Stopniowo Foucault przestaje używać terminu „władza” uważając go za zbyt dwuznaczny. Zastępuje go „**rządzeniem**”.
- Rządzenie jest jednym spośród rodzajów władzy. Pozostałe to strategiczne gry między wolnościami i dominacją. Dominacja utrwała się poprzez rytuały, procedury, ustanawianie praw i obowiązków.

- Termin „władza” jest skrótem, odpowiednikiem pojęcia „stosunki władzy”.
- Stosunki władzy prowadzą do uprzedmiotowienia podmiotu umieszczenia go w określonych miejscach.
- Następuje wyłączenie tych, którzy w przypisanych im rolach społecznych się nie mieszczą (szaleńcy, włóczędzy, kryminaliści, żołnierze, uczniowie).
- kategorie normalne i patologiczne (normalne i nienormalne)
- Samo społeczeństwo jest systemem stosunków władzy.

Pojawiają się „**dyscypliny**” jako powszechne formy dominacji.

Są to metody drobiazgowej kontroli czynności ciała, gdzie kryterium staje się jego przydatność/podatność.

Pierwszym „krokiem” dyscypliny jest zaplanowana przestrzenna repartycja jednostek. Środkami realizacji są:

1/ klauzura – wydziela się miejsca, w których osadzone zostają jednostki. Dokonuje się ekskluzji określonych grup. Powstają masowo przytułki, gimnazja i internaty, koszary, warsztaty rzemieślnicze zastępują zorganizowane przestrzenie fabryczne;

2/ parcelacja - każdy ma określone miejsce, którego nie może opuścić bez zgody nadzorującego;

3/ funkcjonalne rozmieszczenie obiektów, które narzuca własny kod przestrzeni;

4/ stała wymiennność elementów.

Dyscypliny różnią się od prawa środkami działania.

1/ Prawo opiera się na zakazie i karze. W praktykach dyscyplinarnych główna rola przypada normom i standardom właściwego postępowania. „Normalne” zachowanie jest efektem powtarzania normalizujących wymagań. Różne są także formy sankcjonowania.

2/ Dyscyplinarny model biowładzy wykorzystuje „ćwiczenie” nawyków, standardy, ale i nagrody. Niedozwolone i zwalczane (ekskluzja) są wszelkie odstępstwa od normy. *„Władza ma raczej kwalifikować, mierzyć, oceniać, hierarchizować niż objawiać się w morderczym błysku, operuje podziałami uwzględniającymi normę”.*

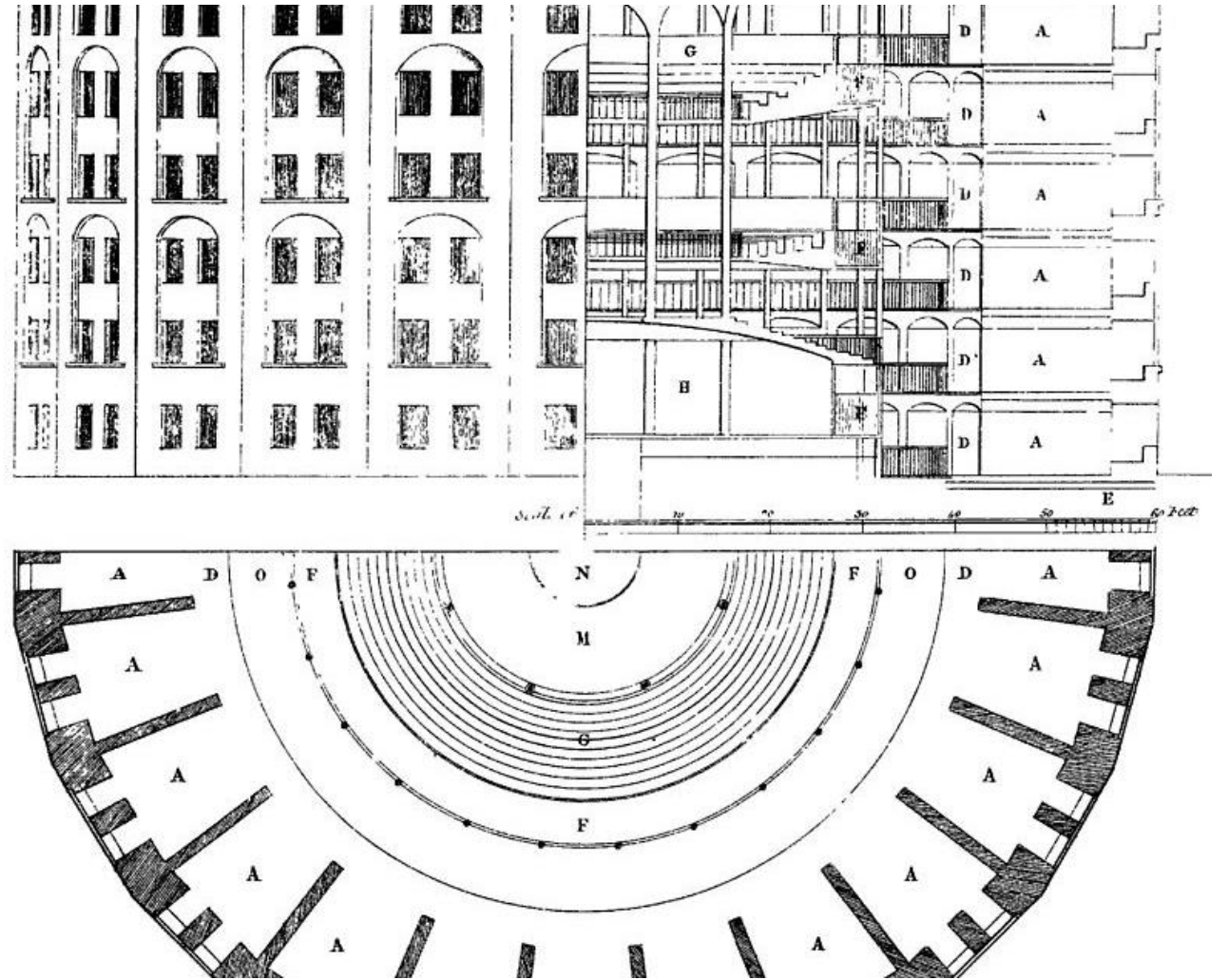
3/ W efekcie powstaje nowy system penalizacji zachowań oparty na normie.

Penalizacja ma być nieustanna, przenikać wszelką przestrzeń, hierarchizować, wykluczać. Temu służy precyzyjnie określone traktowanie przestrzeni. Pojawia się problem odpowiedniego przestrzennego umiejscowienia jednostek i poddania ich nadzorowi, właściwego budowania szpitali, przytułków, szkół, układ wojskowych obozów. Nadzorca widzi nie będąc widzianym.

4/ Najdoskonalszym więzieniem jest Panopticon.

Projekt Panoptykonu

Jeremy Bentham 1787

Interior View of Cell House, new Illinois State Penitentiary at Stateville, near Joliet, Ill.

Rządzenie opiera się więc nie na zgodzie rządzonych (umowa społeczna), lecz na relacji pasterz – stado. Władza pastoralna ma zapewniać, wspierać i polepszać życie każdego podmiotu zredukowanego jednak do wcześniej określonej roli.

Liberalizm jako sposób rządzenia wybiera bardziej subtelne metody kontroli, nie tyle za pomocą prawa, co norm i różnych standardów.

Prawo jest tylko jednym ze składników całego zestawu środków regulujących zachowania ludzi, które wykorzystują współczesne rządy. Inne to np. kształcenie jako wpajanie określonych reguł zachowań czy określone sposoby projektowania budowli publicznych zapewniające kontrolę przez bycie widocznym.

Stosunki władzy we współczesnych społeczeństwach „coraz bardziej przechodzą pod kontrolę państwa”.

Prawo produkuje coraz większą liczbę norm o charakterze regulującym.

„Próg biologicznej nowoczesności” danego społeczeństwa ujawnia się w momencie, gdy ciało człowieka, jego ruchy i aktywność w miejscach publicznych (szkoły, koszary, fabryki), jak i w sferze prywatnej (choroby psychiczne, seksualność) stają się przedmiotem/obiektem zainteresowania władzy i jej praktyk.

- Problemem suwerennej władzy staje się życie biologiczne i zdrowie populacji ludzkiej, które mają podlegać daleko posuniętej **dyskursywizacji, normalizacji i kontroli**.
- „Państwo terytorialne” staje się „Państwem populacji”; władza staje się **biowładzą**, a jej celem są „rządy ludźmi”.

Biowładza i biopolityka

Mechanizmy władzy:

- przewidywania i szacunki statystyczne;
- techniki, których celem stanie się zmniejszenie umieralności ludzi, przedłużenie życia i stymulowanie rozrodczości, regulacja i optymalizacja życia.

Biowładza staje się władzą pastoralną.

Współcześnie rolę pasterza przejmuje państwo występując w roli opiekuna. *„Koncepcja państwa opiekuńczego jest jednym z najliczniejszych przejawów skomplikowanej relacji między władzą polityczną, sprawowaną nad prawnymi podmiotami, oraz władzą pastoralną, sprawowaną nad żywymi jednostkami”.*

Okolo połowy XVIII wieku rodzi się i kształtuje biopolityka populacji zajmująca się regulacją procesów ludnościowych (problemy przyrostu naturalnego, długość życia ludzkiego, urbanizacja i procesy migracyjne).

- „ujarzmiona” jednostka ludzka, a precyzyjnie jej życie, staje się obiektem nowej ekonomii. Biowładza kieruje procesami ludzkiego życia, kontroluje je i modyfikuje.
- Odtąd człowiek nie jest wyłącznie podmiotem prawa, ale żywą istotą, która podlegać będzie wpływom biowładzy na poziomie samego życia.
- To włączenie życia, („nagiego życia”, jak ujmują to Agamben) oznacza jego upolitycznienie. Upolitycznienie nagiego życia jest charakterystyczne tak dla państw totalitarnych, jak i demokratycznych

Giorgio Agamben (1942-

Profanacje, PIW, Warszawa 2006

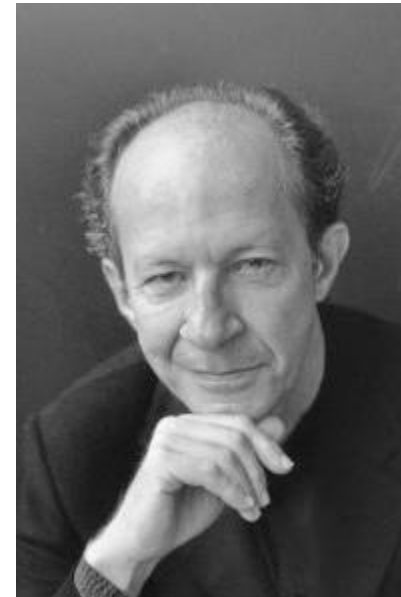
Homo sacer. Suwerenna władza i nagie życie, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008 (I wyd. 1995)

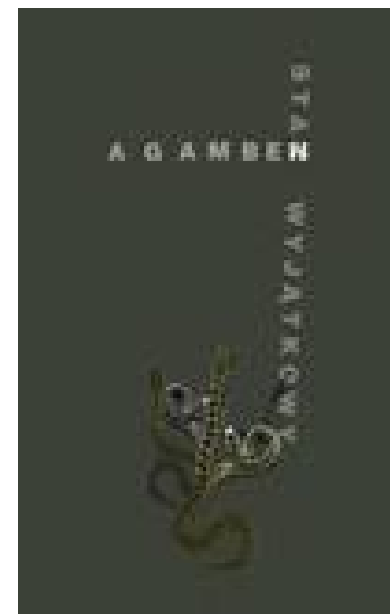
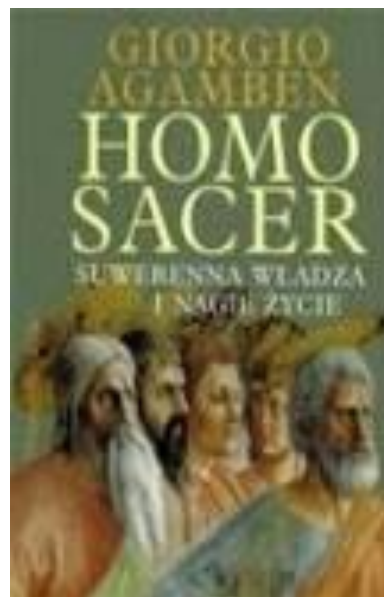
Co zostaje z Auschwitz. Archiwum i świadek, Sic!, Warszawa 2008 (I wyd. 2001)

Wspólnota, która nadchodzi, Sic!, Warszawa 2008

Stan wyjątkowy, Ha!art, Kraków 2009 (I wyd. 2003)

Mesjasz i suweren. Problem prawa u Waltera Benjamina, Oficyna Wydawnicza Bractwa „Trojka”, Poznań – Warszawa 2019

Giorgio Agamben:

współczesnym paradygmatem świata zachodniego staje się stan wyjątkowy i terytorium, na którym jest on najbardziej widoczny.

To obóz (camp), zarówno nazistowski obóz koncentracyjny, jak i jego współczesny odpowiednik obóz uchodźców czy obóz dla terrorystów (więzienie Guantanamo). To terytorium, to „ziemia niczyja”.

Państwo zaludnia współczesnymi homines sacri, którymi obecnie stali się właśnie uchodźcy czy ci, których uznano za zagrożenie dla bytu państwa.

Stan wyjątkowy jest konsekwencją zawieszenia mocy porządku prawnego. Porządek prawny mocą decyzji suwerena o stanie wyjątkowym wycofuje się, a w jego miejsce wchodzi właśnie stan wyjątkowy.. To, co w normalnej sytuacji obowiązywania prawa pozostaje poza systemem prawa, na zewnątrz, w stanie wyjątkowym zostaje czasowo w jego obręb włączone.

Stan wyjątkowy

excapere (state of exception) – wyjęty (wyłączony) spod działania prawa.

Co jest pierwsze, ustanowienie porządku prawnego w celu uregulowania stanu natury, i następnie określenie w akcie prawnym o najwyższej mocy prawnej – konstytucji warunków ogłoszenia stanu wyjątkowego?.

Czy też odwrotnie: suweren decyduje, co jest stanem wyjątkowym, dokonuje „zajęcia zewnątrz”, aby ustalić znaczenie i zakres tego, co uznaje za normalne i co powinno być regułą i co w konsekwencji stanie się treścią stanowionego prawa pozytywnego.

Carl Schmitt: określenie w obowiązującej normie prawnej precyzyjnie sytuacji uzasadniającej ogłoszenie stanu wyjątkowego jest niemożliwe.

- > Prawodawca posługuje się klauzulami generalnymi typu „stan najwyższej konieczności”, „zagrożenie bezpieczeństwa, bytu państwa”, „bezpieczeństwo i porządek publiczny”.
- > Klauzule te są wysoce nieokreślone, nie odsyłają do żadnej normy prawnej, lecz do pewnych sytuacji, które, o ile wystąpią, doprowadzą do podjęcia decyzji o stanie wyjątkowym.

- Obóz jest terytorium, które na mocy decyzji o stanie wyjątkowym zostaje wyłączone (wyjęte) z zakresu obowiązywania norm prawnych porządku prawnego.
- Normy prawne „normalnego” systemu prawa na tym terytorium nie obowiązują i nie znajdują zastosowania. Obowiązują nadal poza nim, a w stosunku do niego nic nie znaczą. Stan wyjątkowy jest możliwością (potencją) „normalnego” porządku prawnego. Rodzi się, tym samym, nowy paradygmat prawno-polityczny, w którym norma i wyjątek stanowią jedność.
- Na terenie obozu to właśnie porządek prawny stanu wyjątkowego obowiązuje „normalnie”. Zanika odróżnialność prawa i faktu. Problem prawomocności lub nieprawomocności tego stanu staje się nieistotny.
- Podmiotowość prawna (polityczna) jednostki stapia się w jedność z „nagim życiem”. Decyzja o tym, kto, w danej sytuacji i danym momencie, jest „nagim życiem” (homo sacer) staje się przedmiotem suwerennej decyzji politycznej.

Carl Schmitt (1888- 1985)

- W latach 20-tych XX wieku niemieccy zwolennicy pozytywizmu prawniczego i antypozytywiści prowadzili bardzo ważną dyskusję: tzw. spór o metodę (nauk prawnych).
- Przedmiotem sporu był sposób istnienia państwa i prawa, wzajemnej relacji tych pojęć, problematyka władzy, legalności i prawomocności, istoty polityczności i suwerenności czy wreszcie państwa prawa. Najbardziej znany i opisany w literaturze prowadzili ze sobą Carl Schmitt, Hans Kelsen i Hermann Heller.
- Był zdeklarowanym przeciwnikiem pozytywizmu w wersji tzw. formalno-logicznej i normatywizmu prawniczego.

Georg Jellinek

„Przeobrażenie się czysto faktycznej tylko z początku władzy państwa we władzę prawną, prawowitą następuje wszędzie przy pomocy wyobrażenia, że stan faktyczny jest stanem normatywnym, że zatem tak ma być, jak jest w rzeczywistości”.

G. Jellinek, Ogólna nauka o państwie, przeł. A. Peretiatkowicz, Warszawa 1921; G. Jellinek, Ogólna nauka o państwie, ks. 2 i 3, przeł. M. Balsigierowa, M. Przedborski, Warszawa 1924., s. 97.

Legitymizacja prawa zostaje zredukowana do jego legalności.

„Państwo zobowiązuje się aktem tworzenia prawa wobec swych poddanych do stosowania i przestrzegania wymagań prawa”.

Państwo jest suwerenem, który nie podlega innej władzy, podlega jedynie prawu przez siebie stanowionemu.

Carl Schmitt

- Właściwa kolejność pojęć jest następująca: prawo – państwo – jednostka.
- Prawo jest bytem abstrakcyjnym i niepoznawalnym empirycznie.
- Państwo i jednostka są zaś faktami empirycznymi.

- Zadaniem państwa jest urzeczywistnianie prawa. Prawo nie może być zredukowane jedynie do siły, faktycznej woli państwa. Przestaje wówczas należeć do świata powinności (Sollen), sfery normatywnej. Oznacza to zgodę na istnienie dualizmu bytu i powinności, jak przyjmował pozytywizm prawniczy.

Decyzjonizm: koncepcja suwerenności

„Ten, kto decyduje o stanie wyjątkowym, jest suwerenny”.

- Decyzjonizm to doktryna prawno-polityczna, w której akt woli politycznej suwerena (decyzja) ma „kreacyjną moc ustanawiania wydobywanego z chaosu przedpolityczności (...) ładu politycznego; postanowienie to, choć faktycznie bierze się z >niczego< (ex nihilo), tzn. nie poprzedza go żadne uregulowanie normatywne na gruncie prawa pozytywnego, zawiera się jednak przedmiotowo w czystej egzystencji nadrzędnego autorytetu”.
- Tej wyjątkowej sytuacji, sytuacji stanu wyjątkowego nie opisują normy obowiązującego prawa. Konstytucja może jedynie określić, kto podejmuje takie działanie. Suwerenem jest ten, *„kto decyduje zarówno o tym, czy wystąpiła sytuacja wyjątkowa, jak i o metodach jej przewyciężenia. Stoi ponad normalnie obowiązującym porządkiem prawnym, a jednocześnie jest nim związany, ponieważ do niego należy decyzja, czy konstytucja może zostać in toto zawieszona”* .

- Suweren ma władzę ogłoszenia stanu wyjątkowego. Tym samym sytuuje się jednocześnie poza granicami porządku prawnego i w jego obrębie.
- Decyzja suwerena jest całkowicie arbitralna. Władza suwerena jest władzą decydowania o tym, czy dany stan jest stanem normalnym. Suweren tworząc prawo wyznacza granice porządku prawnego, określa zewnątrz i wewnątrz systemu prawa. Decyduje o zakresie obowiązywania norm prawnych odnoszących się do „normalnych” relacji pomiędzy podmiotami prawa.

➤ **Stan wyjątkowy jest konsekwencją zawieszenia mocy porządku prawnego.**

Porządek prawny mocą decyzji suwerena o stanie wyjątkowym wycofuje się, a w jego miejsce wchodzi właśnie stan wyjątkowy. To, co w normalnej sytuacji obowiązywania prawa pozostaje poza systemem prawa, na zewnątrz, w stanie wyjątkowym zostaje czasowo w jego obręb włączone. To, co wcześniej przez ustanowienie porządku prawnego zostało wyrzucone, (wyłączone), poprzez zawieszenie mocy porządku prawnego zostaje do niego tymczasowo włączone.

Kontekst historyczny

Art. 48 Konstytucji Republiki Weimarskiej:

„w razie sytuacji, gdy w Rzeszy Niemieckiej publiczne bezpieczeństwo i porządek zostały poważnie naruszone lub narażone na niebezpieczeństwo, w celu ich [publicznego bezpieczeństwa i porządku] przywrócenia Prezydent Rzeszy może poczynić potrzebne zarządzenia”.

- Prezydent miał bronić podstawowych zasad ustroju nawet wbrew normom konstytucyjnym.
- Konkretnym zagrożeniem konstytucji są upolitycznione partie.
- Prezydent miał być niezależny od partyjnej polityki.
- Konstytucja to nie ustawa (norma) o najwyższej mocy prawnej czy też zbiór ustaw (norm). To decyzja dotycząca ustroju państwa.

Schmitt był przeciwnikiem państwa partyjnego, w którym

„jakaś konkretna grupa społeczna zaczyna realizować swoje interesy w imieniu całości i bezzasadnie utożsamia się z całym państwem (...), co jest niebezpiecznym oszustwem”.

C. Schmitt, *Etyka państwowa a pluralistyczna teoria państwa*, [w:] idem, *Teologia polityczna i inne pisma.*, s. 241.